

EKSAMEN

Emnekode: SFB10106	Emnenavn: Organisasjonsteori
Dato: 9. mai, 2019	Eksamenstid:
Hjelpemidler: Ingen	Faglærere: Søren Wenstøp
Om eksamensoppgaven og poengberegning: Oppgavesettet består av 2 sider inklusiv denne forsiden. Kontroller at oppgavesettet er komplett før du begynner å besvare oppgaven.	
Sensurfrist: Karakterene er tilgjengelige for studenter i Studentweb.	

Eksamensoppgave – Organisasjonsteori, våren 2019

Om eksamensoppgaven:

Eksamensformen er fire-timers skriftlig digital eksamen. Eksamensoppgaven består av fire ulike oppgaver som teller likt (venktinger er indikert for hver oppgave). I alle oppgavene er det viktig an man knytter besvarelsen til teori fra pensum og stoffet som har blitt presentert og diskutert i forelesningene.

Oppgave 1 (25%):

Beskriv konfigurasjonen, maskinbyråkratiet, og forklar dets viktigste styrker og svakheter.

Oppgave 2 (25%):

Forklar hva som menes med at det foreligger et «maktparadoks» når det gjelder forskjellen mellom hvordan man oppnår maktposisjon i et makthierarki og hva denne maktposisjonen gjør med deg.

Oppgave 3 (25%):

Diskuter og eksemplifiser potensielle fordeler og ulemper ved å implementere en insentivstruktur.

Oppgave 4 (25%):

Bruk teori fra pensum til å beskrive Høyskolen i Østfold som organisasjon. Forklar hva som er en hensiktsmessig måte å lede en slik organisasjon på.

Lykke til!

Sensorveiledning:

NB! Det er av en eller annen grunn lagt til noe i oppgave 3 utover den oppgave jeg hadde utarbeidet. Det stoffet som noen har lagt til er fra fjorårets etikk-eksamen og skal ikke gis noe uttelling! (Det ville gi noen studenter en utilbørlig fordel). Spørsmålene ovenfor i dette dokumentet er slik intendert, og det er kun besvarelse av dette som skal evalueres ved sensur.

Oppgave 1:

- Dette er ment som en enkel oppgave.
- Maskinbyråkratiet som konfigurasjon er en 'ideatype' som er foreslått av Mintzberg.
- Organigrammet som illustrerer denne har fem komponenter: (1) toppledelse, (2) mellomledelse, (3) operativ kjærne – den vertikale akse som definerer styringskjeden og organisasjonens hierarkiske nivåer – og (4) teknostruktur, og (5) støttefunksjoner – som er stabsfunksjoner som støtter hierarkiet.
- Maskinmetaforen kan diskuteres. Taylorismen.
- Typiske organisasjoner med denne konfigurasjonen er masseproduserende fabrikker der primæraktivitetene i Porter's verdikjede er spesielt viktige. Ofte relativt store organisasjoner.
- Fokus på operativ kjerne, optimal produksjon, minimering av kostnader, time-to-market, og effektivitet.
- Ofte regelstyrt og hierarkisk. Ofte relativt gamle (livssyklusen) og relativt store.
- Mer utnyttning enn utforskning: Følger ofte en læringskurve som går flater ut etterhvert som marginale læringsgevinster avtar, med påfølgende stagnasjon.
- Svakheter/hovedkritikk: (1) Fører ofte til personlige organisasjoner der arbeidere blir som tannhjul i en maskineri. (2) Negativt menneskesyn (MacGregors Teori X, Taylorisme), og (3) mangel på fleksibilitet og omstillingsevne.
- Styrker: Reduserer svinn og kan produsere billige varer til massene under stabile økonomiske forhold. Stor sluttverdi/markedsverdi per enhet innsatsfaktor.

Oppgave 2:

- Noe vanskeligere oppgave: Ikke alle forventes å huske dette riktig.
- Maktparadokset er fra Dacher Keltners bok «The power paradox».
- Hovedpoenget her er at det som gir ledere makt (eller sosial innflytelse) i hovedsak er sosiale egenskaper, empati, og omsorg for andre (medarbeidere). Men det å få makt har en tendens til å føre til at nettopp disse sosiale egenskapene eroderer. Makt fører ofte til selvhøytidelighet, narsissisme, og mangel på empati. Denne kontrasten gir paradokset.
- Viktig kontrast: Nicolo Macchiavelli (middelaldersk tenker) som fremholder (med stort sett dårlig empirisk støttet ut fra dagens vitenskap) at veien til makt er gjennom løgn, bedrag, kalkulert opportuniste, og skjult maktspill.

- Åpen makt vs skult makt kan diskuteres.
- Hierarkisk makt og hvordan maktstrukturer påvirkes av kommunikasjon kan diskuteres.
- Webers tanker om makt kan også trekkes inn.

Oppgave 3:

- NB! Kun oppgaven som omhandler insentiver skal besvares (slik som ovenfor i dette dokumentet). Intet annet skal tillegges vekt.
- Noe vanskeligere oppgave.
- Hovedpoenget er at insentiver kan virke både hensiktsmessig og uhensiktsmessig.
- Hovedbøker: Samuel Bowles (2016) «The moral economy» og Michael Sandel (2012) «What money can't buy».
- 'Crowding out' kan gjøre at insentiver eroderer moralsk, normstyrt, eller verdimesig drevet motivasjon, og styre den i retning av marked, instrumentalisme, og myopisk med fokus på spesifikke utfall.
- Klassisk studie av Titmuss (1970) rundt redusert kvalitet på blod fra blodgivere ved innføring av markedssystem.
- Barnehageeksemplet: Innføring av bot for sen henting impliserer at sen henting blir et spørsmål om betalingsvillighet. Psykologisk blir det et økonomisk spørsmål i stedet for det opprinnelig moralske spørsmålet.
- 'Crowding inn' kan gjøre at insentiver kan styrke moralsk, normstyrt, eller verdimesig drevet motivasjon. Eksempel: Ærespriser, premier for innsats.

Oppgave 4:

- Dette anses som en åpen og ganske lett oppgave.
- Studentene står svært fritt til å bruke ulike deler av pensum, men må komme innom ledelse.
- Strukturelt sett er det mest naturlig å se på Høyskolen som et profesjonelt byråkrati, andre strukturelle konfigurasjoner anses dårlige forslag, med unntak at det også er elementer av divisjonalisering (divisjonert organisasjon) ved at høyskolen har to campuser med felles ledelse.

